

INNOVÁCIÓS POLITIKA

Az innováció egyre nagyobb szerepet játszik a gazdaságunkban. Előnyöket biztosít a polgárok – a fogyasztók és a dolgozók – számára. Feltétlenül szükséges a jobb munkahelyek teremtéséhez, a környezetbarátabb társadalom megvalósításához és életminőségünk javításához, de az EU versenyképességének a globális piacon való fenntartásához is. Az innovációs politika összeköti a kutatási és technológiafejlesztési politikát az ipari politikával, és célja, hogy kedvező keretet biztosítson az ötletek piacra jutásának.

JOGALAP

A széles értelemben vett uniós iparpolitika jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 173. cikke, amely kimondja, hogy „az Unió és a tagállamok biztosítják az uniós ipar versenyképességéhez szükséges feltételek meglétét”.

Az uniós kutatási és technológiafejlesztési (KTF) politika jogalapja az EUMSZ 179–190. cikke. Az Unió KTF-politikájának fő eszköze a célkitűzéseket, prioritásokat és a támogatás pénzügyi keretét néhány éves viszonylatban meghatározó többéves keretprogram. A KTF-keretprogramokat az Európai Parlament és a Tanács fogadja el az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően, rendes jogalkotási eljárás keretében.

CÉLKITŰZÉSEK

Az innovációs politika jelentősége széles körben elismert. Szorosan kapcsolódik továbbá más uniós politikákhoz is, például a foglalkoztatási, a versenyképességi, a környezetvédelmi, az ipari és az energiaügyi politikához. Az innováció szerepe, hogy a kutatási eredményeket új és jobb szolgáltatások és termékek formájában realizálja a globális piacon való versenyképesség megőrzése és az uniós polgárok életminőségének javítása érdekében.

Az Európában évente kutatás-fejlesztésre (K+F) fordított összeg az Egyesült Államokétól a GDP 0,8%-ával, Japánétól pedig a GDP 1,5%-ával marad el. Ezenkívül agyszívás is történik, mivel a legjobb kutatóink és fejlesztőink elköltöznak azokba az országokba, ahol jobb feltételeket kínálnak nekik. Noha az EU a világ legnagyobb piaca, még mindig szétagolt és nem eléggé innovációbarát.

E tendenciák megváltoztatása céljából az EU létrehozta az „Innovatív Unió” koncepcióját, amelynek célja, hogy:

— Európát világszínvonalú tudományos szereplővé tegye;

- megszüntesse az innováció akadályait – például a költséges szabadalmaztatást, a piac töredezettségét, a lassú szabványosítást és a hiányszakmákat –, amelyek jelenleg hátráltatják az ötletek gyors piacra jutását;
- forradalmasítsa az állami és magánszektor együttműködését, nevezetesen az uniós intézmények, a nemzeti és regionális hatóságok és üzleti szféra közötti innovációs partnerség végrehajtása révén.

Az Innovatív Unió kulcsfontosságú befektetés a jövőnkbe. Ha elérjük azt a célkitűzésünket, hogy az EU 2020-ra a GDP-je 3%-át költse kutatás-fejlesztésre, ez 2025-re 3,7 millió munkahelyet teremthet és az éves GDP-t 795 milliárd euróval növelhetné.

EREDMÉNYEK

A. Innovatív Unió

Az Innovatív Unió egyike az „Európa 2020 – Az intelligens, fenntartható és inkluzív gazdaság stratégiája” hét kiemelt kezdeményezésének. A kezdeményezést az Európai Bizottság indította 2010 októberében, és célja, hogy javítsa az európai kutatás és innováció feltételeit és finanszírozáshoz való hozzáférését, hogy az innovatív ötletek növekedés- és munkahelyteremtő termékekké és szolgáltatásokká válhassanak. Az Innovatív Unió célja, hogy létrehozzon egy olyan valódi, egységes európai piacot az innováció számára, amely vonzza az innovatív társaságokat és vállalkozásokat. Ennek megvalósítása érdekében különböző intézkedéseket javasoltak a szabadalmi oltalom, a szabványosítás, a közbeszerzés és az intelligens szabályozás területén. Az Innovatív Unió további célja a magánberuházások ösztönzése, és ennek érdekében javasolja többek között az európai kockázati tőke-befektetések növelését.

Több eszközt is bevezettek az uniós helyzet és az elért fejlődés felmérése és figyelemmel kísérése érdekében, ezek többek között:

- Az [Innovatív Unió átfogó eredménytáblája](#), amely 25 mutatószámon alapul, valamint a szabadalmi és engedélyezési európai tudás piac. Az európai innovációs eredménytábla, amelyet a Bizottság a lisszaboni stratégia keretében az uniós tagállamok innovációs teljesítményének összehasonlító értékelése érdekében hozott létre;
- [Regionális innovációs eredménytábla](#), amely az Unió régióit az Innovatív Unió eredménytáblájához hasonlóan négy innovációs teljesítménycsoportba sorolja. 41 régió tartozik az első („az innováció vezetői”) és 58 régió a második („az innováció követői”) csoportba, 39 régió „mérsékelt innovátor”, és 52 régió tartozik a „szerény innovátorok” negyedik csoportjába. Ennek segítségével pontosabban feltérképezhető a helyi szintű innováció;
- Az Innobarométer, amely a vállalkozások és a közvélemény körében végzett éves felmérés az innovációs politikával kapcsolatos hozzáállásokról és tevékenységekről. Az Innobarométer felmérése a szakpolitikához kapcsolódó, egyéb forrásokból nem elérhető információkat biztosít.

Az innovációt a kutatás és az oktatás teszi lehetővé. Az EU-nak a következő évtizedben legalább egymillióval több kutatóra lenne szüksége annak a célkitűzésnek az eléréséhez, hogy 2020-ra a GDP-je 3%-át költse kutatás-fejlesztésre. Az Innovatív Unió intézkedéseket javasolt az Európai Kutatási Térség kiteljesítése érdekében. Ez az európai és nemzeti kutatási politikák közötti nagyobb koherenciát és a kutatók mobilitását akadályozó tényezők megszüntetését jelenti. Az oktatásban a Bizottság az innovációs készségek hiányainak pótlását célzó, új tanterveket létrehozó projekteket támogat.

Különböző intézkedéseket javasoltak továbbá a szabadalmi oltalom, a szabványosítás, a közbeszerzés és az intelligens szabályozás területén. 2011-ben a Bizottság kidolgozta az európai szabványosítás megerősítésére irányuló stratégiát ([COM\(2011\) 0315](#)), amelyben hangsúlyozza, hogy javítani kell a szabványok megállapításának módszereit és a szabványok használatát Európában, annak érdekében, hogy az európai és nemzetközi szabványokat az európai ipar hosszú távú versenyképessége érdekében lehessen felhasználni. Továbbá, az európai innovációs partnerségeket arra tervezték, hogy uniós, nemzeti és regionális szinten összekapcsolják a köz- és magánszféra érintett szereplőit annak érdekében, hogy a kínálat- és keresletoldali intézkedések összekapcsolása révén kezeljék a társadalom előtt álló nagyobb kihívásokat, segítsék a munkahelyteremtést és a növekedést.

B. Horizont 2020

Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezéseként a Horizont 2020 program az Innovatív Unió megvalósításához hozzájáruló pénzügyi eszköz, amely Európa globális versenyképességét hivatott biztosítani. Bár ez az EU 8. kutatási keretprogramja (2014–2020), a Horizont 2020 az első olyan program, amelynek célja, hogy integrálja a kutatást és az innovációt. A Horizont 2020 az Innovatív Unió számos konkrét kötelezettségvállalásának teljesítésére törekszik, nevezetesen azért, hogy a társadalom előtt álló valós kihívásokra összpontosít, egyszerűsíti a hozzáférést, bevonja a kkv-kat, megerősíti a pénzügyi eszközöket, támogatja az innovációval kapcsolatos közbeszerzést, elősegíti az együttműködést, valamint támogatja a közszférával és a szociális innovációval kapcsolatos kutatásokat. 2013 novemberében a Parlament elfogadta a többéves pénzügyi keretet, melyben a Horizont 2020 programra (2013-as áron) 77 milliárd eurós költségvetést irányzott elő. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap 2015. júniusi elfogadásával azonban ez az összeg 74,8 milliárd euróra csökkent.

Megjegyzendő, hogy a Horizont 2020 időközi értékelése a programot létrehozó rendelet értelmében kötelező követelmény. Ez az időközi értékelés 2018-ben készült, és hozzájárult a „Horizont 2020” keretprogram végrehajtásának javításához. Az eredményeket arra használták fel, hogy meghatározzák az Európai horizont kutatási és innovációs keretprogram struktúrájának és tartalmának alapjait, amiről 2018 júniusában tettek közzé javaslatot ([COM\(2018\) 0435](#)).

C. Kohéziós politika

A kohéziós politika a kutatásra és az innovációra is összpontosít. A fejlettebb régiókban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA) származó erőforrások legalább 80%-át nemzeti szinten az innovációra fordítják, és a prioritások közé tartozik az alacsony

széndioxid-kibocsátású gazdaság és a versenyképes kis- és középvállalkozások megvalósítása.

D. Pénzügyi eszközök

Az Innovatív Unió további célja a magánberuházások ösztönzése, és ennek érdekében javasolja többek között az európai kockázati tőke-befektetések növelését, amelyek jelenleg az Egyesült Államok szintjének negyedét érik el. A K+F projektek hitelekhez való hozzáféréseinek javítása és demonstrációs projektek indítása érdekében az Európai Bizottság az Európai Beruházási Bank Csoporttal (EBB és EBA) együttműködésben közös kezdeményezést indított a Horizont 2020 keretében. Az „InnovFin – uniós finanszírozás innovátoroknak” számos, az EBB csoport által kínált integrált és kiegészítő jellegű finanszírozási eszközből és tanácsadási szolgáltatásból áll, amelyek lefedik a kutatás és innováció teljes értékláncát, annak érdekében, hogy a legkisebbektől a legnagyobb vállalkozásokig támogassák a beruházásokat.

Ezen túlmenően a Bizottság 2014 novemberében javaslatot tett az „európai beruházási tervre” az állami és magánbefektetések „reálgazdaságban” hároméves időszak alatt legalább 315 milliárd EUR összegű felszabadítása érdekében. Az ESBA egyike az „európai beruházási terv” három alappilléreinek, és célja, hogy a piaci hiányosságok kezelése és a magánberuházások mozgósítása révén kezelje a piac jelenlegi nem megfelelő működését. Segít a stratégiai pénzügyi beruházások finanszírozásában olyan kulcsfontosságú területeken, mint az infrastruktúra, a kutatás és az innováció, az oktatás, a megújuló energia és az energiahatékonyság, valamint a kkv-knak nyújtott kockázati tőke-befektetések.

Ezenkívül elindították a vállalkozások versenyképességét és a kis- és középvállalkozásokat segítő programot (COSME), amely a pénzügyi eszközökre összpontosít, illetve a kis- és középvállalkozások nemzetközivé tételéhez nyújt támogatást.

E. Innovációs Tanács

2015 júniusában Carlos Moedas kutatásért, tudományért és innovációért felelős biztos bejelentette, hogy az Európai Innovációs Tanácsra irányuló elképzelést. A Bizottság 2017 januárjában létrehozta innovátorok tizenöt tagú magas szintű csoportját, amely segít egy esetleges Európai Innovációs Tanács kialakításában a Bizottságnak a Horizont 2020 utódprogramjára irányuló javaslatok keretében.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament számos olyan állásfoglalást fogadott el, amelyek tovább erősítették az EU innovációs politikáját. A legutóbbi állásfoglalások többek között a következők:

- a 2008. május 22-i, „Az iparpolitika félidős felülvizsgálata – Hozzájárulás az EU növekedési és munkahelyteremtési stratégiájához” című dokumentumról szóló állásfoglalás^[1]. Ez az állásfoglalás a Bizottságot és a tagállamokat is arra ösztönözte, hogy fokozzák a vállalkozások adminisztratív terhének csökkentésére irányuló erőfeszítéseiket. Az állásfoglalás rámutatott a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó átlátható és egyszerűsített politika jelentőségére is;

[1]HL C 279. E, 2009.11.19., 65. o.

- a 2010. június 16-i, az Európa 2020 stratégiáról szóló állásfoglalás^[2]. Az erős, versenyképes és diverzifikált európai ipari bázis fenntartásához és kialakításához szükséges legkedvezőbb környezet létrehozására irányuló iparpolitika határozott támogatása mellett az állásfoglalás azt is hangsúlyozta, hogy az Európa 2020 stratégiában nyilvánosságra kell hozni a fenntartható, energiahatékony gazdaságra való áttérés költségeit és előnyeit;
- a 2010. november 11-i, az Innovatív Unió kiemelt kezdeményezés keretén belüli európai innovációs partnerségekről szóló állásfoglalás^[3];
- a 2011. március 9-i, az „Iparpolitika a globalizáció korában” című állásfoglalás^[4]. Az állásfoglalás hangsúlyozta, hogy fontos átfogóbb elképzelést kialakítani a 2020-as európai ipar tekintetében, mivel a szabályozás hosszú távú tervezhetősége és stabilitása vonzza a beruházásokat;
- a 2011. május 12-i, az „Innovatív Unió: Európa átalakítása a válság utáni világnak megfelelően” című állásfoglalás^[5];
- a 2011. szeptember 27-i, a „Kihívásból lehetőség: az európai uniós kutatás- és innovációfinanszírozás közös stratégiai kerete felé” című zöld könyvről szóló állásfoglalás^[6];
- a 2011. október 26-i, az új készségek és munkahelyek menetrendjéről szóló állásfoglalás. Az állásfoglalás hangsúlyozta, hogy fontos szorosabb együttműködést kialakítani a kutatóintézetek és az ipar között, valamint ösztönözni és támogatni az ipari vállalatok kutatásba és fejlesztésbe való beruházásait^[7].
- a 2013. november 21-i, a „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló állásfoglalás^[8];
- a 2016. július 6-i, „Az innovációt támogató szinergiák: az európai strukturális és beruházási alapok, Horizont 2020 és más uniós innovációs alapok és programok” című állásfoglalás^[9].

Frédéric Gouardères
04/2019

[2]HL C 236. E, 2011.8.12., 57. o.
[3]HL C 74. E, 2012.3.13., 11. o.
[4]HL C 199. E, 2012.7.7., 31. o.
[5]HL C 377. E, 2012.12.7., 108. o.
[6]HL C 56. E, 2013.2.26., 1. o.
[7]HL C 131. E, 2013.5.8., 87. o.
[8]HL C 436., 2016.11.24., 284. o.
[9]HL C 101., 2018.3.16., 111. o.

